Eduskunnan lakivaliokunta
Viite: U33/2018 vp jatkokirjelmä

U 33/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ja direktiiviksi (lainvalvontaviranomaisten rajat ylittävä pääsy sähköiseen todistusaineistoon)

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Keskusrikospoliisin kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa Valtioneuvoston jatkokirjelmä (U 33/2018 vp) eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ja direktiiviksi (lainvalvontaviranomaisten rajat ylittävä pääsy sähköiseen todistusaineistoon).

Keskusrikospoliisi lausuu kantanaan jatkokirjelmään seuraavaa:

Keskusrikospoliisi toteaa, että tehty esitys on kannatettava, sillä tavoitteena on nimenomaan tehostaa ja nopeuttaa sähköisen todistusaineiston hankkimiseen liittyvää prosessia jäsenvaltioiden rajat ylittävissä tilanteissa. Näytöllisesti oleellisen todistusaineiston saaminen voi tällä hetkellä kohtuuttomasti pitkittää esitutkintaa johtuen oikeusapumenettelyjen pitkäkestoisuudesta.

Keskusrikospoliisi toimii suomalaisiin palveluntarjoajiin kohdistuvien, poliisille täytäntöön pantavaksi osoitettujen, kansainvälisten oikeusapupyyntöjen osalta kansallisena yhteyspisteenä. Johtuen sähköisen todistusaineiston kasvavasta merkityksestä rikostutkinnoissa sekä tiettyjen keskeisten sähköisten palvelujen tarjoajien sijoittautumisesta Suomeen, voidaan sanoa, että palveluntarjoajille tehdyt tietopyynnöt työllistävät tällä hetkellä Keskusrikospoliisia merkittävästi.

Keskusrikospoliisi yhtyy oikeusministeriön muodostamaan näkemykseen siitä, että asetukseen tulisi kytkeä notifikaatiomenettely suhteessa täytäntöönpanovaltioon U-kirjelmässä esitetyllä tavalla. Tällaisella menettelyllä pystyttäisiin ennen kaikkea vähentämään palveluntarjoajille asetusehdotuksesta aiheutuvaa oikeudelliseen harkintaan liittyvää laajaa vastuuta. Notifikaation ulkopuolelle tulisi rajata kokonaan puhtaasti kansalliset tapaukset eli tapaukset, joissa tietopyynnön kohde asuu pyytäjävaltiossa.

Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan täytäntöönpanovaltion notifikaatio tulisi lisäksi rajoittaa vain luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta kaikkein merkittävimpiin tietoihin eli liikenne- ja sisältötietoihin. Näitä tietokategorioita tulisi käsitellä asetuksessa notifikaatioon liittyvien edellytysten sekä prosessin osalta yhdenmukaisesti, sillä kyseisiä tietoja pyydetään käytännössä usein yhtäaikaisesti. Erilaisten notifikaatioprosessien

luominen liikenne- ja sisältötiedon osalta johtaisi tietoa pyytävän viranomaisen näkökulmasta käytännössä sekavaan ja epäselvään menettelyyn. Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä, että täytäntöönpanovaltio voisi saamansa notifikaation perusteella tarvittaessa estää esittämismääräyksen täytäntöönpanon taikka tiedon käyttämisen rikosprosessissa.

On kuitenkin huomattava, että täytäntöönpanovaltion notifikaatioon liittyvä arviointiprosessi tulisi vaikuttamaan poliisin, lähinnä Keskusrikospoliisin, resursseihin negatiivisesti etenkin jos, merkittävät palveluntarjoajat siirtäisivät toimintaansa Suomeen, kuten U- jatkokirjelmässäkin todetaan. Siten asetusehdotuksella ei kokonaisuutena olisi enää niin positiivista kokonaisvaikutusta poliisin resursseihin sekä esitutkintaprosessin kokonaisaikaan kuin alkuperäisellä komission ehdotuksella.

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä, että kiiretilanteissa olisi mahdollisuus esittämismääräyksen jälkikäteiseen vahvistamiseen. Nyt asetusehdotuksen 4 (5) artiklan sanamuodon mukaan määräys voidaan määritellyissä kiiretilanteissa antaa ilman etukäteistä *kirjallista* vahvistamista. Keskusrikospoliisin näkemyksen mukaan artiklasta tulisi poistaa sana 'kirjallinen' selvyyden vuoksi. Nykymuotoilu pakottaisi viranomaisen hankkimaan kiiretilanteessa aina etukäteen suullisen validioinnin. Jälkikäteinen kirjallinen validiointi tulisi olla riittävää kuten Suomessa on tälläkin hetkellä mahdollista televalvonnan osalta. Tältä osin jäsenvaltioiden rikosprosesseja ei ole syytä harmonisoida.

Keskusrikospoliisin
apulaispäällikkö — Björn Weckström

Rikostarkastaja — Heidi Björk